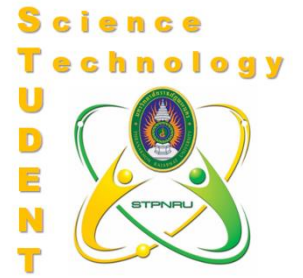

คู่มือทรัพย์สินทางปัญญาและการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

สำหรับบุคลากรคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Intellectual Property

จัดทำโดย อนุกรรมการวิจัยประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ฝ่ายการจัดการความรู้ด้านงานวิจัยและบริการวิชาการ

คำนำ

ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง ผลงานอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ อาจอยู่ในรูปแบบของ สิ่งประดิษฐ์ รวมทั้งการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถจับต้องได้ หรืออยู่ในรูปแบบของสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น แนวความคิด กรรมวิธี ทฤษฎีต่างๆ ฯลฯ จึงกลายเป็นสิ่งที่นักวิจัยควรคำนึงถึงเพราะนอกจากจะเป็นการต่อยอดผลงานวิจัย เพื่อให้เกิดคุณค่าที่สูงขึ้นแล้ว ยังเป็นการนำผลผลิตที่ได้จากการพัฒนา/สร้างสรรค์ไปใช้พัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในอีกรูปแบบหนึ่ง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในผลผลิตที่ได้จากการวิจัย ของคณาจารย์ จึงได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำคู่มือ ในหัวข้อ “ทรัพย์สินทางปัญญาและการนำการวิจัยไปใช้ประโยชน์” เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในส่วนของแนวทางการผลิตผลงานวิจัยสำหรับขอรับการจดทะเบียนสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร เพื่อกระตุ้นให้คณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญขอประโยชน์ที่ได้จากการจดทะเบียนสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร นำไปสู่การเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลงานวิจัย องค์ความรู้ใหม่ ตลอดจน สิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติได้อย่างยั่งยืนต่อไป

อนุกรรมการวิจัยประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ฝ่ายการจัดการความรู้ด้านงานวิจัยและบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สารบัญ

หน้า

คำนำ.....	1
สารบัญ.....	2
1. ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) หมายถึง.....	3
2. ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....	3
2.1 สิทธิบัตร (Patent).....	3
2.2 สิทธิบัตรการประดิษฐ์ (Invention Patent)	3
2.3 สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Design Patent)	3
2.4 อนุสิทธิบัตร (Petty Patent)	4
3. การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตรไม่ได้	4
4. สิ่งสำคัญที่ควรทราบในการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา.....	5
5. ขั้นตอนในการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา.....	6
6. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ	7
7. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์แบ่งออกเป็น	7
8. การนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง.....	8
9. ชุมความรู้จากผู้มีประสบการณ์.....	9

1. ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) หมายถึง

ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง ผลงานอันเกิดจากการประดิษฐ์ คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งเน้นที่ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญ โดยไม่คำนึงถึงชนิดของการสร้างสรรค์หรือวิธีในการแสดงออก

2. ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ทรัพย์สินทางปัญญาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ทรัพย์สินทางปัญญาในกลุ่มสิทธิบัตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 สิทธิบัตร (Patent)

สิทธิบัตร คือ หนังสือสำคัญที่รัฐออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ (Invention) หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Industrial Design) ที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ สิทธิบัตรการประดิษฐ์ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ และ อนุสิทธิบัตร ผู้ทรงสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรมีสิทธิเด็ดขาดหรือสิทธิเด็ดขาดหรือสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการแสวงหาผลประโยชน์จากการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรนั้น ภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 สิทธิบัตรการประดิษฐ์ (Invention Patent) หมายถึง การให้ความคุ้มครองการคิดค้นเกี่ยวกับลักษณะองค์ประกอบโครงสร้าง หรือกลไกของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งกรรมวิธีในการผลิต การเก็บรักษา หรือการปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ มีอายุความคุ้มครอง 20 ปี นับแต่วันยื่นคำขอรับสิทธิบัตร

2.3 สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Design Patent) หมายถึง การให้ความคุ้มครองความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะภายนอกของผลิตภัณฑ์ องค์ประกอบของลวดลายหรือสีของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รวมทั้งหัตถกรรมได้ และแตกต่างไปจากเดิม มีอายุความคุ้มครอง 10 ปี นับแต่วันยื่นคำขอรับสิทธิบัตร

การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ กฎหมายกำหนดว่า จะต้องมีความสมบูรณ์ครบทั้ง 3 อย่าง ดังต่อไปนี้

1) เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ คือ ยังไม่เคยมีจำหน่ายหรือขายมาก่อน หรือยังไม่เคยเปิดเผยรายละเอียดของสิ่งประดิษฐ์ในเอกสารสิ่งพิมพ์ใดๆ ในทีวี หรือในวิทยุ มาก่อน

- 2) มีชั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น คือ ไม่เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถทำได้ง่ายโดยผู้มีความรู้ในระดับธรรมดา หรืออาจพูดได้ว่าการแก้ไขปัญหาทางเทคนิคของสิ่งประดิษฐ์ที่มีมาก่อน
- 3) สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม และพาณิชย์กรรมได้

2.4 อนุสิทธิบัตร (Petty Patent) คือ การให้ความคุ้มครองการประดิษฐ์จากความคิดสร้างสรรค์ ที่มีระดับการพัฒนาเทคโนโลยีไม่สูงมาก โดยอาจเป็นการประดิษฐ์คิดค้นขึ้นใหม่ หรือปรับปรุงจากการประดิษฐ์ที่มีอยู่ก่อนเพียงเล็กน้อย มีอายุความคุ้มครอง 6 ปี นับตั้งแต่วันยื่นคำขอรับอนุสิทธิบัตร และต้องชำระค่าธรรมเนียมรายปี ตั้งแต่เริ่มต้นปีที่ 5 และปีที่ 6 ทั้งนี้ สามารถต่ออายุได้สองครั้ง ครั้งละ 2 ปี (รวม 10 ปี)

(Petty patent) เป็นการให้ความคุ้มครองสิ่งประดิษฐ์คิดค้น เช่นเดียวกับสิทธิบัตร การประดิษฐ์ แต่แตกต่างกันตรงที่การประดิษฐ์ที่จะขอรับอนุสิทธิบัตรเป็นการประดิษฐ์ที่มีเป็นการปรับปรุงเพียงเล็กน้อย และมีประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น

การประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตรได้ กฎหมายกำหนดว่า จะต้องมีความสมบูรณ์ครบทั้ง 2 อย่างดังต่อไปนี้

- 1) เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ คือ ยังไม่เคยมีจำหน่ายหรือขายมาก่อน หรือยังไม่เคยเปิดเผยรายละเอียดของสิ่งประดิษฐ์ในเอกสารสิ่งพิมพ์ใด ๆ ในทีวี หรือวิทยุ มาก่อน
- 2) สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม และ พาณิชยกรรม ได้

3. การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตรไม่ได้

การประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตรไม่ได้

- 3.1 จุลชีพและส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สัตว์ พืช หรือสารสกัดจากสัตว์หรือพืช เช่น แบคทีเรียที่มีอยู่ตามธรรมชาติ พืชสมุนไพร ยารักษาโรคที่สกัดจากสมุนไพร เป็นต้น
- 3.2 กฎเกณฑ์และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เช่น สูตรคูณ เป็นต้น
- 3.3 ระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
- 3.4 วิธีการวินิจฉัย บำบัด หรือรักษาโรคมนุษย์ หรือสัตว์

3.5 การประดิษฐ์ ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี อนามัย หรือ สวัสดิภาพของประชาชน เช่น การคิดสูตรยาบ้า เป็นต้น

4. สิ่งสำคัญที่ควรทราบในการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

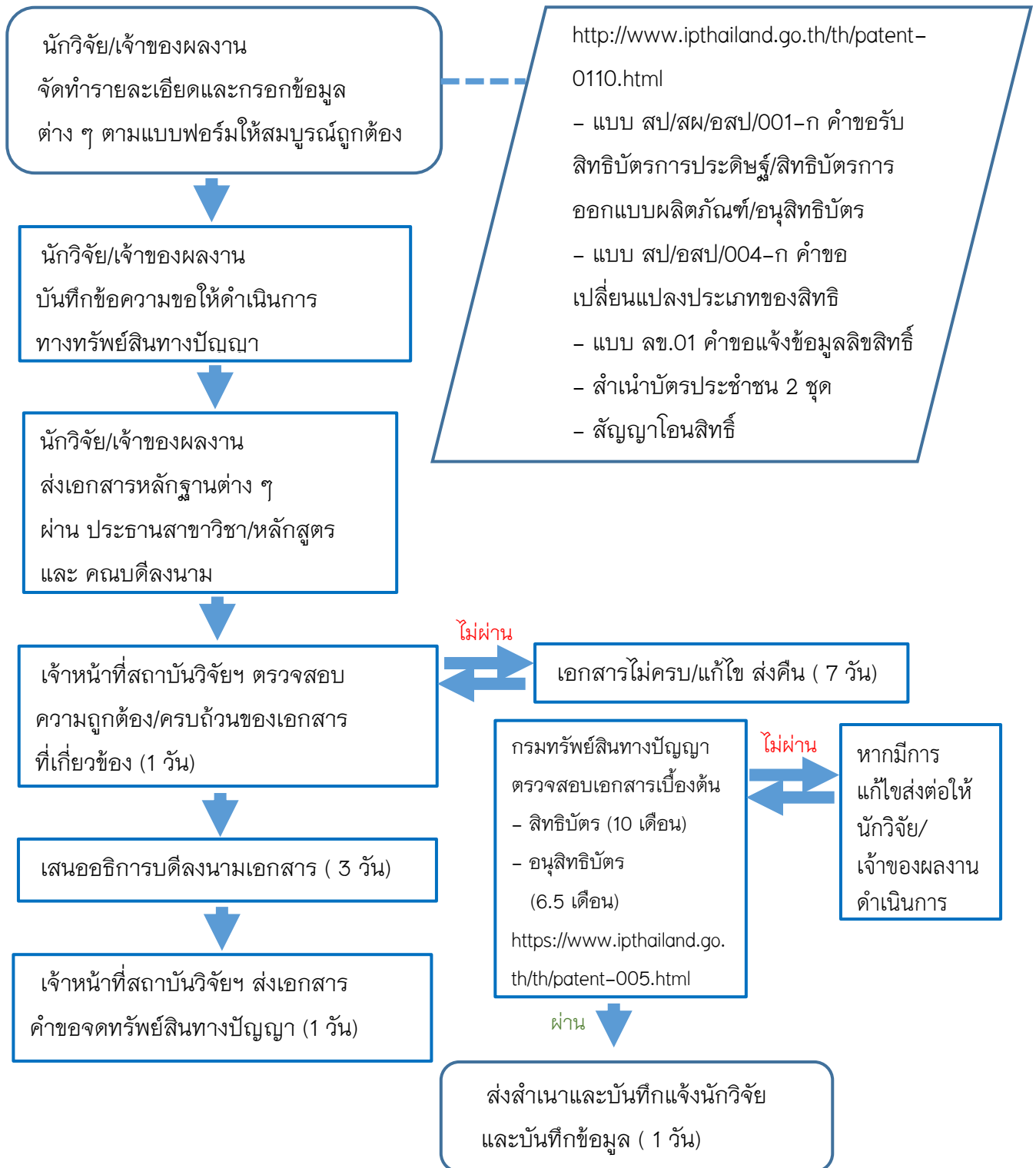
4.1 การสืบค้นข้อมูลสิทธิบัตรเป็นวิธีการตรวจสอบ “ความใหม่”

4.2 ผู้ประดิษฐ์ควรจะสืบค้นข้อมูลสิทธิบัตรก่อนเริ่มทำการประดิษฐ์คิดค้น

4.3 หลักในการจดทะเบียนสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรทุกประเทศในโลกใช้ “หลักดินแดน”

4.4 ห้ามเผยแพร่ผลงานที่จะขอรับจดสิทธิบัตร หรืออนุสิทธิบัตร ยกเว้นเฉพาะกรณีเผยแพร่สาระสำคัญของงานที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดงานหรืออนุญาตให้มีขึ้น โดยเป็นงานที่จัดขึ้นเฉพาะในประเทศไทย และได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรนั้น ภายใน 12 เดือน

5. ขั้นตอนในการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

6. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ

การนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการวิจัย สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ อย่างเป็นรูปธรรมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีหลักฐานปรากฏอย่างชัดเจนถึงการนำไปใช้จนก่อให้เกิด ประโยชน์ได้จริงตามวัตถุประสงค์ และได้การรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์แบ่งออกเป็น

7.1 การนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย

การนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายเป็นการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเชิงนโยบายในการนำไปใช้ ประกอบเป็นข้อมูลการประกาศใช้กฎหมาย หรือกำหนดมาตรการ กฎเกณฑ์ต่างๆ โดยองค์กร หรือ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

7.2 การนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ การนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

การนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ คือ งานวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ หรือผลิตภัณฑ์ ซึ่ง ก่อให้เกิดรายได้ หรือนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

7.3 การนำไปใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ

เป็นการนำผลงานการวิจัยนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนการสอน หรือสื่อการเรียนรู้ต่างๆ

7.4 การนำไปใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ

ผลงานวิจัยที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชนในเรื่องต่าง ๆ ที่ทำให้คุณภาพชีวิตและ เศรษฐกิจของประชาชนดีขึ้น ได้แก่ การใช้ประโยชน์ด้านสาธารณสุข ด้านการบริหารจัดการสำหรับ วิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยภาคประชาชน ด้านศิลปะและ วัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

7.5 การนำไปใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่

เป็นการนำผลงานการวิจัย ไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่เจาะจงพื้นที่นั้นๆ

7.6 การใช้ประโยชน์ทางอ้อมของงานสร้างสรรค์ เป็นการสร้างสรรค์คุณค่าทางจิตใจ ยกกระดับจิตใจ ก่อให้เกิดสุนทรียภาพ สร้างความสุข

เป็นการสร้างสรรค์คุณค่าทางจิตใจ ยกกระดับจิตใจ ก่อให้เกิดสุนทรียภาพ สร้างความสุข เช่น งานศิลปะที่นำไปใช้ในโรงพยาบาล ซึ่งได้มีการศึกษาและการประเมินไว้

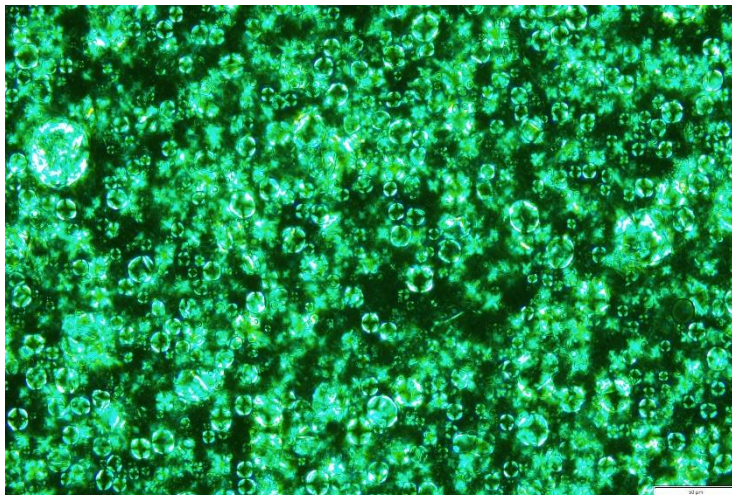
8. การนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง

8.1 การอำนวยความสะดวกสำหรับการยื่นขอจดอนุสิทธิบัตรเรื่อง กรรมวิธีการขึ้นรูปวัสดุธรรมชาติตกแต่งตู้ปลาจากสาหร่ายไก่อสายพันธุ์ไรโซโครเนียม ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รามศ จัยจุลเจิม และคณะนักวิจัยร่วม ผ่านกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามระบบแผนผังที่นำเสนอ (ผ่านสาขาวิชา คณะฯ โดยคณะกรรมการประจำคณะ และมหาวิทยาลัย ตามบันทึกข้อความเลขที่ วท. 0080/2565)

รูปที่ 1 แสดงลักษณะสาหร่ายไก่อที่ผ่านการขึ้นรูปเป็นก้อนกลมแต่กรังค์มีสวยงามโดยรอบมีขนาด 1.5–2.0 เซนติเมตร

8.2 การอำนวยความสะดวกสำหรับการยื่นขอจดอนุสิทธิบัตรเรื่อง กรรมวิธีการทำรับครีมีลิตวิต คริสตัลที่มีส่วนผสมของสารสกัดจากข้าวกล้องงอก ของ รองศาสตราจารย์อรพรรณ อนุรักษวรกุล ผ่านกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามระบบแผนผังที่นำเสนอ (ผ่านสาขาวิชา คณะฯ โดยคณะกรรมการประจำคณะ และมหาวิทยาลัย ตามบันทึกข้อความเลขที่ วท. 0351/2565)

รูปที่ 2 แสดงลักษณะของเนื้อผลิตภัณฑ์ ภายใต้กล้องจุลทรรศน์แสงโพลาไรซ์ Polarized Light Microscope (PLM) โดยใช้กำลังขยายภาพ 400x โดยจะแสดงผลเป็นภาพขนาด 50 μm เพื่อตรวจสอบหา Maltese cross

9. ชุมความรู้จากผู้มีประสบการณ์

9.1 รศ.ดร. อรพรรณ อุนุรักษ์วรกุล

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แนวทางการทำงานวิจัยที่สามารถนำไปจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาหรือการนำไปใช้ประโยชน์

ควรเป็นงานวิจัยที่มีความใหม่ แตกต่าง จากที่เคยมีรายงานมา ดังนั้นควรตรวจสอบงานวิจัยที่มีรายงานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องมาก่อน โดยควรปรับตั้งแต่ข้อเสนอของงานวิจัยให้มีความแตกต่างชัดเจน เช่น ใช้การบูรณาการหลายศาสตร์ทั้งทางวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ สถิติ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ต่าง ๆ มาทำให้งานวิจัยมีความโดดเด่น เป็นประโยชน์ชัดเจน และเป็นป้องกันการซ้ำซ้อนกับงานวิจัยอื่น ก่อนที่งานวิจัยที่วางแผนไว้จะแล้วเสร็จ ทั้งนี้การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอจะทำให้วางแผนงานได้ดีและควรจะอ่านงานวิจัยที่ผ่านมาให้ชัดเจน ทุกงานจะมีข้อดีที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอมาเปิดเผย แต่จุดอ่อนก็อาจยังมีอยู่ เช่น ความยุ่งยาก ค่าใช้จ่ายที่สูง ระยะเวลาที่นาน งานวิจัยใหม่ที่สนใจส่ง

ขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาต้องมีความแตกต่าง หรือช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ หรือทำให้สะดวกหรือดีขึ้นได้ ตัวอย่างงานวิจัยที่มีประสบการณ์นำไปจดแจ้งอนุสิทธิบัตรคืองาน งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแป้งอัดแข็งจากข้าวสำหรับการแต่งหน้า และนำไปใช้ประโยชน์ ผ่านการจดทะเบียนอนุสิทธิบัตรเรื่อง สูตรและกรรมวิธีการปรับปรุงแป้งข้าวด้วย PEG – 50 Shea butter เพื่อทดแทนทัลคัม ในการผลิตแป้งพัพ (แป้งอัดแข็ง) สำหรับการแต่งหน้า ตามเลขที่คำร้อง 2020091400015

ปัญหาและอุปสรรคในการต่อยอดจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาหรือการนำไปใช้ประโยชน์

ถ้าตั้งใจอุปสรรคอะไรก็ไม่เป็นปัญหา ที่ผ่านมาขณะที่ขอจดทะเบียนอนุสิทธิบัตร ต้องติดต่oprสานงานกับมหาวิทยาลัยและกรมทรัพย์สินทางปัญญาด้วยตัวเอง เพราะจะทำในช่วงที่ศูนย์บ่มเพาะเพิ่งปิดไป แต่ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้อำนวยความสะดวกผ่านสถาบันวิจัยและพัฒนาซึ่งมีระบบการจัดการที่ดีขึ้น

ท่านศึกษาแนวทางการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาและการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลใด

เว็บไซต์ต่าง ๆ ได้แก่ เว็บไซต์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา <https://www.ipthailand.go.th/th/> และเว็บไซต์ของสถาบันวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ในการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร <https://odin.pnru.ac.th/irdp/upload-files/uploadfile/18/3795af0554959cb5ed35ea7214d035d9.pdf>

ข้อมูลอื่น ๆ ตามที่ท่านเคยมีประสบการณ์มาและมีความประสงค์ในการถ่ายทอดข้อมูลดังกล่าว

เมื่อทำงานวิจัยแล้วเสร็จจนได้ผลผลิตที่สามารถจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาได้ให้ดำเนินการก่อน เมื่อยื่นจดแจ้งแล้วท่านสามารถนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ต่อไปได้

9.2 รศ.ดร. โองการ วณิชชาชีวะ

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แนวทางการทำงานวิจัยที่สามารถนำไปจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาหรือการนำไปใช้ประโยชน์เชิง ได้แก่งานวิจัยในรูปแบบใดบ้าง

แนวทาง การวิจัย ที่สามารถนำไปจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ในรูปแบบของงานวิจัย ในความคิดเห็นและในการดำเนินงานที่ผ่าน สามารถนำเอางานวิจัย ทั้งในการวิจัยด้านองค์ความรู้ และงานวิจัยบูรณาการ โดยการประยุกต์ ให้สามารถ นำไปใช้ ได้หลากหลาย ทั้งสองแบบสามารถนำไปจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาได้

สำหรับงานวิจัย ด้านองค์ความรู้ การนำไปจดทะเบียนทรัพย์สินทาง ปัญญา อาจเป็นข้อมูล ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อใช้ ในเชิง การค้า หรือ เป็น ข้อมูล ที่สามารถนำมาช่วย ในการ วิเคราะห์ งานขั้นสูงต่อไป ตัวอย่างเช่น งานวิจัยทางความหลากหลาย ทางชีวภาพ อาจมีการนำ ลักษณะเฉพาะบางอย่างไปจด ทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา หรือกระบวนการ ที่นำไปใช้ ในการจำแนกสิ่งมีชีวิต เพื่อสามารถ นำไปเป็น ตัวบ่งชี้ เชิงการค้าได้เป็นต้น สำหรับตัวอย่าง ที่ได้รับการจดทะเบียน ทรัพย์สินทางปัญญา ที่ผู้วิจัยเคยได้ทำ เช่น การใช้เครื่องหมายทางโมเลกุลในการจำแนก สหรัยไก่อ เพื่อประยุกต์ใช้เป็นสหรัย สายพันธุ์ บำบัด น้ำเสียได้

ปัญหาและอุปสรรคในการต่อยอดจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาหรือการนำไปใช้ประโยชน์

การต่อยอด การจดทะเบียน ทรัพย์สินทางปัญญา หรือการนำไปใช้ประโยชน์ อุปสรรคที่สำคัญ คือ การนำไปใช้ได้จริง ในบริบท ของ ชุมชนและพื้นที่ เนื่องจาก บางครั้ง อุปกรณ์ หรือ วิธีการบ้าง ประเภท ไม่สามารถ เอื้ออำนวย ได้ในชุมชน หรือ ในท้องถิ่นนั้นๆ อีกทั้ง วิธีการบางอย่าง อาจต้องอาศัยเวลา เพื่อพัฒนาให้เหมาะสม กับบริบทของชุมชนและพื้นที่จริง

ท่านศึกษาแนวทางการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาและการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ จากแหล่งข้อมูลใด

แนวทางการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา สามารถหาได้จาก แหล่งข้อมูล ในรูปของเว็บไซต์ ต่างๆ รวมถึงฐานข้อมูล การนำวิจัยไปใช้ประโยชน์ จากมหาวิทยาลัยเป็นต้น

ข้อมูลอื่นๆ ตามที่ท่านเคยมีประสบการณ์มาและมีความประสงค์ในการถ่ายทอดข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลที่มีประโยชน์อย่างมากในการ ช่วยพัฒนาแนวคิด ในการนำงานวิจัยไปใช้ คือ ฐานข้อมูลด้าน นวัตกรรม และความต้องการของชุมชนพื้นที่ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการสำรวจในบางครั้ง และหากจะเป็น สิ่งที่สามารถนำมาพัฒนา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และต่อยอดในการจด ทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาใด ซึ่งเข้ากับบริบทของมหาวิทยาลัย เพื่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง

9.3 ผศ. ดร. สุชาดา ไม้สนธิ์

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แนวทางการทำงานวิจัยที่สามารถนำไปจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาหรือการนำไปใช้ ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ได้แก่งานวิจัยในรูปแบบใดบ้าง

การทำงานวิจัยในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา (เริ่มทำในปี 2559 ถึงปัจจุบัน) จะเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการ นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ รวมประมาณ 12 เรื่อง ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก สำนักส่งเสริมงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายอุตสาหกรรม (สกว. เดิม) ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (สกว.) ให้ทุนร่วมกับบริษัทหรือผู้ประกอบการที่มีโจทย์วิจัยที่ต้องการ แก้ปัญหาและพัฒนาเพิ่มผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของบริษัทให้ดียิ่งขึ้น เข้าถึงแหล่งทุนหรือโจทย์วิจัย ได้จากการประกาศรับข้อเสนอโครงการของหน่วยงานสนับสนุนทุน โดยงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นโจทย์จาก บริษัทบริษัทร่วมทุนที่เป็น SME ขนาดกลางและขนาดเล็ก ที่ต้องการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเพื่อการขยาย

ตลาดและให้เกิดความยั่งยืนต่อเนื่องแต่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในวิจัยและพัฒนาสินค้า เช่นการผลิตอาหารในภาวะปิดสนิทอาหารชนิดใหม่ๆ การผลิตอาหารตามเทรนด์และแนวโน้มของการบริโภคของผู้บริโภค การพัฒนากระบวนการผลิตที่ต้องการยืดอายุการเก็บรักษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งออกและการพัฒนากระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานเป็นไปตามข้อกำหนดเพื่อการจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศจึงขอความช่วยเหลือจากภาครัฐ ดังนั้นงานวิจัยส่วนใหญ่จึงได้นำไปใช้ประโยชน์หลังงานวิจัยเสร็จสิ้น โดยงานวิจัยยังไม่ได้นำไปจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาด้วยการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาจะเกิดผลกับบริษัทผู้ร่วมสนับสนุนทุนในส่วนของสูตรและกระบวนการจึงยังไม่ได้ดำเนินการในส่วนนี้

ปัญหาและอุปสรรคในการต่อยอดจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาหรือการนำไปใช้ประโยชน์

การจดทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งที่ดี เป็นการคุ้มครองผลงานอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ การค้นคว้าวิจัยสิ่งใหม่ๆ หากจดทรัพย์สินทางปัญญาได้หรืองานวิจัยได้นำไปใช้ประโยชน์ก็จะเป็นขวัญและกำลังใจกับนักวิจัยเป็นอย่างดี ที่ผ่านมามีปัญหาและอุปสรรคเนื่องจากงานวิจัยที่ได้รับทุนนั้นมีผู้ใช้ประโยชน์ชัดเจนและนอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐที่สนับสนุนทุนได้มีการกำหนดสิทธิคุ้มครองงานวิจัยเหล่านั้นไว้แล้ว

ท่านศึกษาแนวทางการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาและการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลใด

ได้ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาจากกรมทรัพย์สินทางปัญญาและได้เข้าอบรมกับทางสถาบันวิจัยของมหาวิทยาลัยที่ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้ ในส่วนของการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ เริ่มจากพิจารณาขอทุนวิจัยจากแหล่งสนับสนุนทุนของภาครัฐที่มีการกำหนดขอบเขตและรายละเอียดจากแหล่งทุน (TOR) ที่บอกถึงผู้ใช้ประโยชน์งานวิจัยนั้นๆ ศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมและเข้าถึงผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ซึ่งอาจจะเชื่อมโยงกับเครือข่ายของผู้ประกอบการที่เคยร่วมขอทุนเดิมหรือกับทางชุมชนที่ได้เข้าไปบริการวิชาการ เป็นต้น

ข้อมูลอื่นๆ ตามที่ท่านเคยมีประสบการณ์มาและมีความประสงค์ในการถ่ายทอดข้อมูลดังกล่าว

การทำงานวิจัยที่มีการระบุนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือมีผู้ใช้ประโยชน์ชัดเจน เช่น บริษัทร่วมให้ทุนวิจัย มีข้อดีคืองานที่ทำงานวิจัยนั้นได้ใช้ประโยชน์มีความคุ้มค่าทั้งในด้านงบประมาณของประเทศชาติและทุนองค์ความรู้ของอาจารย์ได้นำมาต่อยอดเพิ่มพูนและได้นำมาถ่ายทอดอย่างเต็มที่ แต่สิ่งที่ต้องเตรียมตัวและตั้งรับคือ การทุ่มเทเวลาและความสม่ำเสมอในการทำวิจัยต้องมีความต่อเนื่องและตรงต่อเวลาเสมอ เมื่อพบปัญหาที่ผลการวิจัยอาจจะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ต้องสามารถแก้ปัญหาหรือหาทางออกให้กับงานนั้นได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีผู้ใช้ผลงานวิจัยนั้นอยู่ในปีแรก ๆ ที่ทำงานวิจัยในลักษณะนี้เมื่อพบปัญหาอาจจะมีความเครียดท้อและความวิตกกังวลแต่พอผ่านไปแล้วได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ทางการวิจัยเพิ่มมากขึ้นได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ มากขึ้นก็จะทำให้งานวิจัยนั้นๆ สำเร็จไปด้วยดีและสิ่งที่ภาคภูมิใจคืองานวิจัยนั้นได้นำไปใช้ประโยชน์และสามารถแก้ปัญหาให้กับบริษัทหรือชุมชนได้

แหล่งที่มาของข้อมูล

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. กระทรวงพาณิชย์. (2565). *บริการข้อมูล*. ค้นจาก <https://www.ipthailand.go.th/th/>

สถาบันวิจัยและพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (2565). *ขั้นตอนการดำเนินงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา*. ค้นจาก <https://odin.pnru.ac.th/irdp/upload-files/uploadfile/18/3795af0554959cb5ed35ea7214d035d9.pdf>

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ฝ่ายการจัดการความรู้ด้านงานวิจัยและบริการวิชาการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

<https://science.pnru.ac.th/>

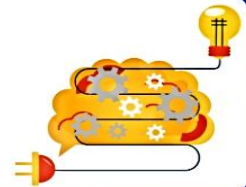
ทรัพย์สินทางปัญญา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property)

ผลงานอันเกิดจากการประดิษฐ์ คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมนุษย์
ซึ่งเน้นที่ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญ
โดยไม่คำนึงถึงชนิดของการสร้างสรรค์หรือวิธีในการแสดงออก

ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ทรัพย์สินทางปัญญาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ได้แก่ทรัพย์สินทางปัญญาในกลุ่มสิทธิบัตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

**สิทธิบัตร
(Patent)**

**สิทธิบัตรการประดิษฐ์
(Invention Patent)**

**สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์
(Design Patent)**

**อนุสิทธิบัตร
Petty Patent**

คุ้มครอง 20 ปี

คุ้มครอง 10 ปี

เฉพาะปรับปรุงที่มีอยู่ก่อนเพียงเล็กน้อย
คุ้มครอง 6 ปี สามารถต่ออายุได้ 2 ครั้ง ๆ ละ 2 ปี

สิ่งสำคัญที่ควรทราบในการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

- การสืบค้นข้อมูลสิทธิบัตรเป็นวิธีการตรวจสอบ “ความใหม่”
- ผู้ประดิษฐ์ควรจะสืบค้นข้อมูลสิทธิบัตรก่อนเริ่มทำการประดิษฐ์คิดค้น
- หลีกเลี่ยงการจดทะเบียนสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรทุกประเทศในโลกใช้ “หลักดินแดน”
- ห้ามเผยแพร่ผลงานที่จะขอรับจดสิทธิบัตร หรืออนุสิทธิบัตร ยกเว้นเฉพาะกรณี
เผยแพร่สำคัญในงานที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดงานหรืออนุญาตให้มีขึ้น
โดยเป็นงานที่จัดขึ้นเฉพาะในประเทศไทย และได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรนั้น
ภายใน 12 เดือน

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

การนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการวิจัย สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีหลักฐานปรากฏอย่างชัดเจนถึงการนำไปใช้ จนก่อให้เกิดประโยชน์ได้จริงตามวัตถุประสงค์ และได้การรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์แบ่งออกเป็น

1. การนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย
2. การนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์
3. การนำไปใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ
4. การนำไปใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ
5. การนำไปใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่
6. การใช้ประโยชน์ทางอ้อมของงานสร้างสรรค์
เป็นการสร้างสรรค์คุณค่าทางจิตใจ ยกกระตือรือร้น
ก่อให้เกิดสุนทรียภาพ สร้างความสุข

ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่
ฝ่ายการจัดการความรู้ด้านงานวิจัยและบริการวิชาการ
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

